

ACC. N:R.

M. 9947:1-40.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Carl Viking*
Härad: *Uppvidinge* Adress: *Furåkra, Kråksmåla*
Socken: *Alghult* Berättat av: *Lusanna Erlandsdotter*
Uppteckningsår: *1946* Född år *1800* i *Alghults socken*

Ramsor och småbarnslekar. s. 1-36.
Teckningar. s. 37-40.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LuF 53

Skriv endast på denna sida!

1.)
Jag kan från barndomen erinra mig åt-
skilliga räkneramsor, f. ex. vid "Kurragäm-
ma", som hette oss hette "Räkna Kriba". Men
en annan lek, som hette "Skå Satten." Vid
"Kurragämman" ställde vi upp oss i en ring
som till ringdans. En räknade och peka-
de rundan för rundan ringen runt om
och om igen. Den, som blev "Duff" fick
räkna med händerna för äganen vid
en husknut. "Ett å två, tre å fyra, fem å
sex, sju å åtta, nio å tio, elva å tolv, tret-
tan å fjortan, femtan å sextan, sjuttan å
arton, Nitton å tjuga." "Ä tuppen kakad
än?" Så gav han sig till att söka reda på
dan, som gömt sig. Den, som kom fram
till husknuten, där han räknat, spottade
och sade, "Try för mig!" Han sådes vara
"Söt", men kom den räknande fram först
fort. sid. 2.

2.)

och spottade t. ex. "Fry för Carlb." Så vart han
"sur". Sen, som sist blev "sur" skulle räkna
nästa gång. Lyckades ej den räknande
på någon "sur", så fick han räkna om igen,
tills han lyckades. — Obs! Nu följer ramsan
N:o 1. som utsåg den räknande, "Käla, mi pärla,
mi linka, mi sa. Sebbede, sebbede, Extra Lera,
Kajsa, Lära, älskade mannen din, deff,
deff." Sen, som vart "suff" måste räkna.

N:o 2. Obs! En annan ramsa var så, "Kacka, nicka,
tilleritolv, Meba kyrka fuller å folk. Kloc-
karn ska sjunga, prästen va kolk, tillatt
i tornet klockan slår tolv." — Sen, som blev
tolv måste räkna.

N:o 3. En tredje ramsa till samma lek var så,
"Hoppa, hoppa, niga, backa, stå på tå å
håsen locka, mickel, du får ingen plocka,
blott vid knuten stå å skrocka." Sen, som

Forts. sid 3.

3/ fick "Skrocka", måste räkna.

N:4. Den fjärde ramsa var så: "Pelle, Skrälle,
Yocke snälle, lille putte, store glytt. Ole,
Tjolle, gamle Stolle, du ska räkna om på
nytt. Den, som fick "Nytt" måste räkna om
och han myligen varit ute.

Den andra lek var att "slå datten." Vi stäl-
des i en ring och så lästes följande ramsa,
under det man pekade på deltagarna,
N:5. "Ett å två bamma gå, tre å fyra spelte ly-
ra, fem å sex plöckade gäst, sju å åtta
flängde rått, nio å tio hämjade stutar, elva
å tolv slag näsor i golv, tretton å fjorton
plöckade hjortar, femton å sexton vatt-
nade hästar, sjutton å arton knispade kat-
tor, nittan å tjuga körde alla bannabarn
i gruva." Den, som blev "gruva" fick beta
Forts. sid: 4.

4/ "Satta = Pelle." Alla deltagarna sprunga
åt var sitt håll. Det gällde för "Satta = Pelle"
hinna rypp någon, slå honom eller henne
i ryggen och säga "Satten! Lyckades det, så
vart han fri, och den som fick klappen
vart "Satta = Pelle." Så fortsattes tills vi
tröttnat. Så kunde vi åter bliva hägade
"Sla Satten," då vart det att läsa en ramsa
på nytt och utse en "Satta = Pelle."
Som andra ramsa till "Satta = Pelle" var
n:o 6. följande; "Nysa välling varpa gröt, bena
myggor, sola smör, blöta vatten, salta sock-
ker, flänga grästen, äta fiskben, dricka det
som tröt i fjöl. Slicka solsten, fånga skug-
gan, hålla tiden, bränna takis, vinden bin-
da, torka havet, gå på vatten, vitt skinn
flå av svarta katten." Den som fick
katten, var självskriven "Satta = Pelle."

Folkt. sid: 5.

Obs! Ramtor från nutida skolbarn och my-
ligen konfirmerade. —

Nr 7. "Gumman för till Stockholms stad, köpte
skor i silverrad. Sammet, siden, värleband,
käpp åt gubben, ring på hand. Gubben
kärpen tog, säg hur många slag han slog."

Obs! Nu får en gissa t. ex. 12. slag. Så börjar
lekens ledare på sin närmaste man i ring-
en och räknar "Solrätt" 12. deltagare framåt,
den tolfte blir Fri. Så får en annan gissa
ett visst antal slag, så räknas åter och
åter tills alla utom en är fria den skall
t. ex. "Räkna vid kurre gömma" eller bli
"Satta = Pella" när man "slår datten" eller räa
när man "Kankar rävens långa rumpa."

Nr 8. En kort räknearmsa. "Ellen, Sellen, du är fri!"

Obs! Ledaren räknar "Solrätt" i ringen börjar
Forts. sid: 6.

på märmaste mannen till vänster om sig och
räkna; den, som får ordet "Fri" går ur ring-
en; så fortsättes "Ellen, Sellen o. s. v." om och
om igen tills alla utom en är fri, han skall
"Stå."

En annan ramsa av äldre datum varom
n:o 9. frågas i eder frågelista. "Ole, dole doff, Rim-
kel arne koff. Koffet arne birke barne, Ole
dole doff." Alla lekande ställdes i en ring
så räknades "Rättsols"; den, som till slut
fick "doff" fick "Stå." s. v. s. bliva ledare där-
näst.

n:o 10. En aldrig ramsa, som vid lekar använ-
des även av nutida skolbarn. "Gubben
Gran for till Stan; Köpte snus för en lus,
kokte soppa på en loppa, det var gubbens
bästa mat."

Obs! Räknades, som till närmast ovanstående
Forts. sid. 7.

ramså. S. v. s. Sen, som blev vid ordet mat fick stå."

№ 11. Om annan kort räkneramså. "Fisken simmar uti havet blå; vilken färg väljer du då?" Om svarar t.ex. "Grön." Så räknas ledaren "sollätt" börjande på den närmaste till vänster om honom, "A, B, C, D, E, F, G." Sen, som fick G. fick lämna ringen; så säges en annan t.ex. "Röd." Så räknas ledaren på samma sätt, "A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R." Sen, som fick R. går ur ringen o. s. v. o. s. v. till en är kvar, han får "stå."

№ 12. Räkneramså av nutida skolbarn.

"Öme, bene, buse, back! Du slapp att ritta i Fars gamla, gråa hatt." Obs! De lekande ställas i ring. Ledaren räknar "Rättsols" från närmaste man till vänster om sig; den, som blir "hatt" får gå ut; så fortsättes att räkna tills en är kvar,
Forts. på 3.

8.)

ACC. N:R M. 9947: 8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

säges på "Itä."

N:13. Räkneramsa efter nutida skolbarn.

"Äppel, päppel, pirum, parum, kråkan satt på
Lalekvist. Han sa ett, han sa två, nke ska du vara
nu." Försattes att räkna om och om igen tills nu,
tills en "Itä."

Räkneramsa efter nutida skolbarn.

N:14. "olle, pelle, du är nu fri." Den, som fick ordet fri
fick lämna ringen. Så fortsattes att räkna
till en vart kvar, han sa det "Itä."

Räkneramsa av nutida skolbarn.

N:15. Liden, sammet, ylle, trasor, lumps. Skänk å gå!

Obs! Räknas på sätt som föregående; den som
blir på ordet "Gä!" Lämna ringen; så räknas om
och om igen tills en "Itä," som får räkna mäts gång.

N:16. Äldre räkneramsa. "När jag gick över Öre-
bro, hörde jag en klocka slå. Hur många
Forts. sid: 9.

slag slag han då?" En av deltagarna i ringen nämner vissa slag Tex. 8. Så räknar ledaren, som vanligt "Polträff" den som blir 8. får gå ut. Så läses ramsan på nytt och en annan anger visst antal klockslag och så räknas ännu åter och åter tills en "Får."

N: 17. Aldrig räknar man. "Två vita hästar stoda i ett stall, de äta både hä och halm. Den, som blev "halm" skulle leda leken Tex. "Sista paret ut antingen du är kviga eller fjur."

Räknar man av nutida skolbarn.

N: 18. "Barnens lilla rätta skulle räkna till åtta, men jag tror du ljuger, därför räknar jag till fjuga." Obs! Så räknades av ledaren "Rättssols" från mannen närmast vänster om honom till fjuga, som fick gå ut. Så lästes ramsan åter och räknades till fjuga tills blott en fick "stå", som leken ledare i nästa ring. —

Fortf. Sid: 10.

10.)

ACC. N:R M. 9947:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVN^o 19. Räkneramsa av nutida skolbarn.

"Bicke, backe B. En gång gick mjölnarens gumma ut, han kom aldrig åter, mjölnarfar han gråter." "Gråter" fick gå ut, så räknades och lästes ramsan tills en "står kvar."

Såto ramsa av nutida skolbarn.

N° 20. "Felle knutt, knutt, knutt, tog ett skutt, skutt, skutt, många mil, mil, mil, som en pil, pil, pil, kom han hem, hem, hem, fick han mat, mat, mat, på ett fat, fat, fat, och han åt, åt, åt, så han sprack." Den, som blev "Sprack" fick undan för undan lämna ringen allt efter som man läste ramsan och räknade tills blott en fick "Stå."

N° 21. En kort räkneramsa efter skolbarn i Kråksmåla.

"Nu gick den farvan ut." "Ut" fick lämna ringen, så fortsattes tills blott en fick "Stå."

En mycket äldre ramsa av sagoberätterskan.

Forts. sid: 11.

11.)

ACC. NR M. 9947: 11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

N° 22. Ramsan gagnades till att utse "Hök," när vi
ekte "Hök och Sova." "Tuteritall skulle gå väll
bort i Långemasse. Skogen var trång vägen
var lång, litet mat i påsen. Obs! Sen i ringen,
som blev "Påsen" fick utan vidare vara "Hök."

N° 23. Ramsa efter nutida skolbarn.

"Se graven sig öppnat i ungdomen vår; därför
du nu ifrån ringen utgår." Obs! "Utgår" fick lämna
ringen och så fortsattes att läsa Ramsan och utgå
tills blott en "Står," som fick bli ledare nästa ring.

N° 24. Ramsa efter nutida skolbarn.

"Petter i Äspet siter och gäspas, hur många gånger?
En i ringen säger T.ex. 10. Så räknar ledaren från
sin närmsta man till vänster till 10, som får gå
ut. Så säger en annan ett vilt tal, så räknas och en
annan får gå ut o. s. v. tills blott en "Står."

Nu har jag upptecknat intet mindre än 24 äldre och

Forts. sid: 12.

12.)

ACC. N:R M. 9947:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ynigre ramsor, som jag hoppas belysa det efterfrågade, som det varit och är i våra orter.

Obs! Namnen på små barns fingrar inlärdes så, "Trumme Tott", "Plicke Putt", "Länge Man", "Höjser Hand", "Lille Vickamviro". Obs! Se teckning nr 1!

Obs! När det minsta lilla lott barfota i mors knä, kunde han klappa barnet under foten och säga, "Iko, ska, liken häst, vilket säm, sitter bäst?" Se rörde han vid Lillpån och sade, "Set sitter bra", "Set sitters bra", "Det sitter bra", "Set sitter bättre", men "Set sitter allra bäst" Set var storpån, som "lott allra bäst".

Set fanns olika visor, som man sjöng när barnet fick "rida ranka". En gammal visa efter min mormors- (Sagoberätterskan) var så, nr 1! "Rida, rida ranka, hästen heter Blanka. Tack skall
Forts. sid. 13.

du rida? Jag ska ut å fria till en liten pige. Vad
skall han heta," "Anna Magreta, di tjocka, di fetä".
När vi kom dit, då var där ingen hemma, utan en
grå hynda skände "Vov, Vov, Vov." —

Nº 2. "Rida rankeben (Efter min döda syster Emelia.)

v. 1. Hoppp, rida, rida rankeben, Guldhäst han
är inte sen, snart är han utom porten fort såsom
hjorten

v. 2. Och tillen sitter på hans, han är så nöjd, så
glad och trygg, se ut i vida världen går färden.

v. 3. Nu lillan blir en ståtlig man, och sköld och
båge bärer han, sen drar han ut i skiden, mot
fiden.

v. 4. Men fiden är en kätte hård, som brukar list
i rosengård, och riddaren blev fången, som
mängen.

Forts. sid: 14.

v. 5. 'I tornet blir han kastad då, hans kind blir
blek, hans hår bli grå, men när sitt ev han glömmes
han drömmes.

v. 6. Men efter många långa år vid hemmet äter
Guldhäst står, men han är vikinmanen, som vinner.

v. 7. "Jän Blund" nu dina ögon lykt, na, na, nu mor
sin lille kysst, sov gott, oh när drömmes, du glömes.

v. 8. Rida ranka. (Efter barnen i Kräksmåla kyrkskola.)

v. 1. Rida, rida ranka, Hästen heter Blanka.
Liten riddare så rar ännu inga sporrar har.
När han dem har vunnit, barndomsko
försunnit.

v. 2. Rida, rida ranka, Hästen heter Blanka.
Liten pilt med ögan blå, Kungakronor ska
han få. När du dem vunnit, Ungdomsko
försunnit.

Förh. rid: 15.

v. 3. Rida, rida ranka, hästen heter Blan-
ka. Andra famntag ännu mor, Fröjda dig,
du blir stor. När du dem har vunnit, Mau-
dams ro försvunnit.

Obs! Lista versen sjunga skolbarnen lång-
sammare och på annan melodi. I min barn-
dom hörde jag blott de 3. verserna —

v. 4. Så sjöng han för sin älskling om livets
äventyr Och log emellan lärar, fru Blanka
av Namur. Och när kung Holkan vunnit bix
sporrar land och brud. Nog mindes han
med vemod den barndomssångens ljud.
Obs! Denna visa sjunges ännu i våra orter, när
man å knät läter barn "rid ranka".

Obs! "Borra, borra guldäpple" var en am-
tyckt lek i min barndom, men nu före-
kommer den intet hos oss. Obs! Det var

Forts. rid: 16.

16.)

ACC. N:R M. 9947:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

på samma gång småbarnslek, och pautlek
så till vida, att den, som inbet kunde hålla
sig lyst i 2. minuter stoppade de andra deb-
tagarna in ett sotkol i munnen på. — Nu
redogöres för leken. Leken lär av min mor-
mor = (saga berätterskan). — Obs! De lekande
sätta sig runt ett lägt, litet, bord eller en stol
utan stylv. Så ställa dom sina knutna
händer ovanpå varandra mitt på bordet. En
av de lekande har nägra handen fri, och
med den borrar han i de knutna händerna
och säger, "Borra, borra guldäpple." Sen i vars
hand det borras, svarar: "Kasta bort det." Så
fortätter man tills alla händerna blivit bor-
rade och bortkastade. Så följer en dialog mel-
lan Lektledaren och den vars hand sist blev
bortkastad: "Vart kom äpplet?" "Under kvarnen."
"Vart kom kvarnen?" "Målt mjölet." "Vart kom
Forts. sid: 17.

myölet?" "Bakke kakau." "Vart kom kakau?"
"Spöts i ragnen." "Vart kom ragnen?" "Elden
brann." "Vart kom elden?" "Vattnet släckte." "Vart
kom vattnet?" "Oxen drack." "Vart kom oxen?"
"Jkampade åt skogen." "Vart kom skogen?" "Yx-
an bet." "Vart kom yxan?" "Smeden smidde."
"Vart kom smeden?" "Utt på en fälla- (svdjeland)
och sådde råg." Obs! Vem som talar på 2. minuter
skall ha ett sotkol i munnen. Alla hålla
sig tysta några ögonblick, men plötsligt var
det någon, som sade ett ord eller skrattade.
Så försökte vi andra stoppa ett kol i mun-
nen på brottlingen, men det lyckades sällan.

Obs! Vi förstå härmed, att även vuxna
stundom deltaga i "Borra, borra guldäpp-
le," lekar för spädbarn kan man egent-
ligen intet tala om. I ex. En efterring i
Forts. sid: 18.

18. /

ACC. N:R M. 9947:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vaggan rogades bäst genom ett blänkande föremål t.ex. en liten spegel eller en liten "pingla" = (liten klocka) att ringa i. Här komma riktiga lekar ej till synes. Först när barnen vara 4.-5. år kunde dom deltaga i lekar, men vid denna ålder har man väl all rätt kalla dom "Småbarn." En antyckt småbarnslek i mina barndomar var "Räven laskar över isen." Barnen ställa sig i en ring och sjunga: "Räven laskar över isen, räven laskar över isen. Och vi få lov, och vi få lov, vi sjunga bagarnas visa. Alla släppte fort varandras händer, satte sig hastigt ner och klappade på golvet, likasom man klappat ut deg till bröd; och därunder sjäng man: "Så göra bagarna, var dom gå och var dom sitte och var dom stå. Och vi få lov, och vi få lov, vi sjunga bagarnas visa. —

Forts. sid: 19.

Så reser dom sig åter upp, tog varandras
händer, svängde om och sjöng: "Räven las-
kar över isen, räven laskar över isen, och
vi få lov, och vi få lov, vi sjunga snickar-
nas visa. Så härmade man de rörelser,
som snickarna göra vid hyvelbänken.
Obs! Sen komturen till skräddarna, då sat-
te man sig neder å golvet och låtsades
sy. För varje myrkesgrupp man härmade,
så sjöngs bemälda strofer T.ex. Smederna.
"Räven laskar över isen, räven laskar över
isen. Och vi få lov, och vi få lov, vi sjunga
smedernas visa. Så låtsades man smida,
och fortsatte med den ena yrkesgruppen
efter den andra tills man tröttnat på
Leken.

Sylika småbarns-lekar kunde jag nog upp-
teckna ett 50-tal, men av dessa äro de flesta
Forts. sid: 20.

20.

ACC. N:R M. 9947:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

upptecknade och insända till Nordiska
museet för två år sedan, så det är obekä-
ligt med dubbletter från samme meddelare.

Taggvisor finnas många av äldre och yng-
re datum.

N:o 1.

2. "Vysa, nanna, liten kind, hove, som en
skäppa. Sen, som denna unge gjort han
vore värder å spräckas. Nanna, nanna,
nanna na, sova gott å mammam ka, han
vore värder å spräckas."

N:o 2.

2. 1. "Vad gör Pottes pappa, sitter i båten
och styr. Vad gör Pottes mamma, sitter
hemma och syr. Vad gör Pottes stora bror,
plockar blommor på ången, Vad gör Pottes
lilla syster, sover sött i sängen."

21/

ACC. N:R M. 9947: 21.

Nº 3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vagguvisa inlärd efter min mormor (sagob.:)

v. 1.

Lille kind sov sött i ro, du får tids nog
vaka; kommer du i världen ut får du
henne smaka. Världen är en sorgerö, bäst
vi leve, näst vi dö och bli mull tillbaka.

Ref: Roga, roga, barnen, när de bli leds-
na vid världen! - v. 2.

En gång där en källa flöt förbi en skyl i
sågen, stod en liten gosse stöt, speglade sig
i vågen. Bäst han såg sin bild så skön
uti böljan klar och grön, skat han inte sågen.

Ref: Roga, roga, osv. - v. 3.

Ida är med vår levnad fatt, så försvinna
ären. Bäst man andas gott och glatt, så läg-
ges man på bären. Liten pilt skall tänka så,
när han ser de blommor små, som

Fort: Sid. 22.

22.

ACC. N:R M. 9947:22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bepryda våren. Ref: Roga, roga, o. s. v.

v. 4.

Gåve lulla, lilla vän! Din vålgång alla glada.
När du vaknar, skå vi sen dig klippa hårt
och släda; sen små hus av rost, lull, lull, skå
vi bygga, blåsa kull och små visor kväda.

Ref: Roga, roga, o. s. v. 2.5

Mamma har åt barnet här små guldskor
och guld kappa; och om du beskedlig är, kom-
mer rätt nu pappa, lilla kinden namnam ge,
Gåve lulla, ligg nu ner och din kudd klappa!

Refrång: Roga, roga barnen, när de bli leds-
na vid världen.

N: 4.

v. 1. Ty, Ty, barnen! Katten hänger i lanen, far
piper svinen, mor kokar grynen, lilla syster
sprang till rosenlund, plockar blad och blom-
mor, stoppar i sin lilla mun. —

Forts: sid: 23.

N:o 5. Vaggvisa. (v. 1.)

Sov nu kinden röd! Du har ingen nöd.
 Duvan flyger uti skog, något korn han hittar
 nog, fast de små i boet kväda: "Se vår moder
 far så vida, och hon har så ant am bröd,"
 Du har ingen nöd.

v. 2.

Grät ej liten min! Pappa kommer in. Haren
 mumlar kvällsord skön uti havreäker
 grön, duvan matar sina späda, klagosång
 de mer ej kväda. Små och stora slumra in,
 Sov nu liten kind!

N:o 6. Gammal, rolig vaggvisa.
(v. 1.)

Inte sörjer jag för barna äro små, somma bör-
 ja krypa, andra börja gå; Knapp fallerallatera,
 fallallateralata! Kersten min är snäller, fast
 än ungen gnäller, mer det sen blir kväller,
 Forts. sid. 24.

24/

ACC. NR M. 9947:24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

slumra alla sött.

(v. 2.)

Gnibe sörjer jag, för kassan, är så tom, hopp
fallerallalera! Gnibe rår jag för att näven bor i
Rom. Hopp fallerallalera, fallallerallalera!
Kan har många pengar, feka, lata drängar, som
i myrka sängar slumra in så sött.

(v. 3.)

Gnibe sörjer jag, för ängen bliver grön, hopp
fallerallalera, fallallerallalalalal! Där är gräset
mjukt, och lilla blommorna skön, hopp fallerallalera,
fallallerallalalal! Där ska vi sprätta
jag och barnen flera, där ska vi regera, sedan
slumra sött.

v. 4.

Gnibet sörjer jag, för visan ej är lång, hopp
fallerallalera, fallallerallalalal! Barnen sjung-
er väl en längre mågan gång, hopp fallerallalera,

Förbi sid: 25.

25.

ACC. N:R M. 9947:25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fallalllerallerrallala! Sen jag livet grader genom-
gått så gläder, vill jag be Gud Fader att få stum-
ra sött.

N° 8

Gammal vaggvisa, som i min barndom
sjöngs av banddrängar, när töserna bad
dem vaggas medan dom kokade kaffe eller laga-
de mat. (Raskt Marschtempo.)

(v. 1.)

Vad skall vi göra, vad skall vi göra, vad
skall vi göra med de pojkarne små? Dem
skall vi ställa, dem skall vi ställa, dem
skall vi ställa upp på konungens gård.

(v. 2.)

Vad skall de göra, vad skall de göra, vad
skall de göra upp på konungens gård? Där
skola de exercera, skjuta och marschera, och
göra alla tempa upp på konungens gård.

Forts. sid. 26.

26/

ACC. N:R M. 9947:26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(v. 3.)

Vad skall de göra, vad skall de göra, vad
skall de göra med de blanka gevär? Med
dem skall de skjuta, med dem skall de skju-
ta, med dem skall de skjuta vackra fåglarna
små:-

(v. 4.)

Vad skall vi göra, vad skall vi göra, vad skall
vi göra med de fåglarna små? Dem skall
vi plocka, dem skall vi plocka, dem skall
vi plocka vackra fjädrar utaf:-

(v. 5.)

Vad skall vi göra, vad skall vi göra, vad skall
vi göra med de fjädrarna små? Dem skall
vi stoppa, dem skall vi stoppa, dem skall
vi stoppa mjuka bolstrar utaf:-

(v. 6.)

Vad skall vi göra, vad skall vi göra, vad
skall vi göra med de bolstrarna små?
Folkt. sid. 28.

27/

ACC. N:R M. 9947:27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Som skall vi lägga, dom skall vi lägga, dom
skall vi lägga vackra flickor uppå:.

(v. 7.)

Vad skall vi göra, vad skall vi göra, vad skall
vi göra med de flickorna små:?. Som skall
vi göra, dom skall vi göra, dom skall vi göra
vackra gossar uppå:.

N: 8. Morsket aldrig Taggvisa.

(v. 1.) Minn lille gosse ligg nu still, om du
är snäll din mamma vill för dig en visa
sjunga, om "Jäspus, Nickus och Jan Blund,"
De tre, som nti kvällen stund invid din
vagg stannat.

(v. 2.) Först kommer "Jäspus" lifen dräng han stann-
nar sakta vid din säng och sträcker sig
en smula. Du gäspar och din ögon gner, dig
vrider och grimaser ger, men puttar dätta
värre.

Forts. sid: 28.

28/

ACC. N:R M. 8947: 28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(v. 3.) Se "Nickus" är en konstig man, han vagnar
gossen av och an; ditt huvud blir allt fyg-
re. Mamma, nu mamma springer byst, se lika
kind en godnattskys på "Glickeputt" har fågnat.

(v. 4.) "Zau Blend" han kommer allra sist, han
dina ögonlock förvisst så varligt har tillslutit.
Min lille kind nu sover sött, god natt, din
mor nu dig har kysst, och vaggadiv har
stannat.

N: 9.

Nutida vaggvisa. Obs! Visserligen är
den smäländska vaggan numera ersatt av ~~barn-~~
vagnen. men visan springes allt fort när dam
läser småbarn. (v. 1.)

Elte blåser sommarvinden, göken gal i högen
lind. Mor hon gav på blomsteräng, bäddar
barnet blomsteräng, strör långa rader ut av
Forts. sid: 29.

29/

ACC. N:R M. 9947:29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ros, och blader.

(v. 2.)

Stugan står så gul och grön, solen stänker
guld i sjön. Bäckan rinner tyst och sval mellan
viden, larp och ab. Bror bygger dammar åt sin
såg och hammar. — (v. 3.)

Enstera sopar stugan ren, sätter län i baketen
uppå golvet skall hon så liljor och kamvaljor
små; rosor så rara, där skall barnet vara.

(v. 4.)

Skipsjett gungar lätt på våg med sitt regel,
mast och tåg, gånger sig åt främmande land,
hämtar barnet pärlband, kjortel av siden,
skor med granna smiden.

N: 10. Gammal vaggvisa.

(v. 1.) Fågeln sitter i päronträd, springer så vackra
visor: "Kära mor, giv barnen bröd och lite strog
av riset." Lilla fågel, sjung inte så, barnen

Forts. sid. 30.

bli nog snälla ändå, sjungen annan visa!

Tidare lekar för småbarn.

En av småflickor omtyckt lek var att "Baka kakor." Som pinga en smula deg och så till sitt-
sen av en gammal stol. För älskade dam degbiten
och formade kakor am och am igen, tills degen
vart svart av smutts. Var det sommar gingo 3-4
småtöser tillkopa och av våt jord "Bakade kakor"
i 100-tal, som dam placerade på små brädlappar
att torka i solen; då hette det "Vi grädda bröd."
Och! Dessa lekar hade äldre lärt dam. "Ungarna
få lov ha nåt & roa sej må, så vi slipper dam
en skund" hette det.

ett kärt nöje för småflickor var att "Sy masklocka"
Som pinga nål, tråd, och klutar och sydde och syd-
de till dam pinga ihop ett litet "Bylle" som skulle

Forts. sid. 31

föreställa en "socka", som dam bura i famnen och
vysjade. — Små barn, som knappast kunde
gå, funna ett stort nöje i att skriva, helst om
dam med sotkol fänga klottra spishällen
full och därtill båda kindmurarna med svarta
streck i alla riktningar. — Se äldre lär-
de dam, för att slippa dam en stund: "Mål
gasse, som skriver så väl," hette det.

Ett kärt nöje för alla småbarn var att på som-
maren efter regn ut och plaska i "vattenpä-
lar." Detta var deras egna påhitt, om dam för
en stund ej var bevakade. Det var ej kinkigt
om gårdens nasse och lillan badade i Gammas
pöb. Se teckningar № 2, № 3, № 4, och № 5! —

Ett annat kärt nöje för 4-5 års snättningar var att
med halm eller bättre papperspipor blåsa "söp-
bubblor". Även jag har som barn deltagit däri
många gånger. Se teckning № 6! —

Första sid: 32!

En omtyckt lek, sammartiden, för småbarn var "Gunga Bock." Se teckning n: 7. Senna lek hette även "Koka kon ur mossen." Man laade en stark bräda tvärs över en "Bock" och satte sig gränst om brädan nära ändarna och gungade upp och ner. Endast 2. småttningar var ej att rekommendera. I ungdomsåren följa som ofta av och finga en törn. I teckning n: 8 leder stora systrar leken. Lillbror är lätt klädd, men det är inte 30. graders kyla. —

En omtyckt lek av småpojkar var att av små brädlappar "Bygga hus." Se teckning n: 8. När huset varit färdigt revs det och byggdes om och om igen. —

En synnerligen kär lek för 4. 5. 6. års pojkar och flickor var "Kalkbackåkning." Ibland om det var is på backen föll man av och fick åka "Skinnskälke" ett gott stycke, eller var

Forts. sid. 33.

, men

ikar (ä-
r "när
ollar.

l de oss
ing
tser.

rivet-
vån i
, var
am

ossa
föle-
han

4

näsan och pannan mot barnets näsa och panna; han sade sig då "Bua" barnet. Obs! Vad det betyder vet jag ej. —

Bland allmogefolk hos oss har ej förekommit att barnen vid avsked kyssit föräldrarna; men bland herrskapsfolk Tex. i Prästgården m. f. gagnas det ännu.

H. k. "Roedon" till 2.-3. års gamla barn:—

Vi hava icke gjort skallror av gäskat åt våra småbarn. Vi köpte sådana på marknader för 12 öre stycket i min barndom. Som vora av röt bleckplåt. Gmufi vid x var en liten sten, så när man skakade hördes ett skramlande ljud. I motsatta ändan var en visselpipa, så man kunde blåsa en skarp ton. Se teckning n: 11. Ett annat "Roedon" var "Lergöken."

Forts. sid 35.

En omtyckt lek, sammartiden, för småbarn var "Gunga Bock". Se teckning n: 7! Senna lek heter även "Plocka kon ur mossen." Man laade en stark bräda tvärs över en "Bock" och satte sig gränsl om brädan nära ändarna och gungade upp och ner. Endast 2. småttingar var ej att rekommendera. Ungdomsyran fölla sam ofta av och finga en törn. I teckning n: 8 leder stora syter leken. Lillbror är lätt klädd, men det är intet 30. graders kyla. —

En omtyckt lek av småpojkar var att av små brädlappar "Bygga hus." Se teckning n: 8! När huset vart färdigt revs det och byggdes om och an igen. —

En synnerligen kär lek för 4. 5. 6. års pojkar och flickor var "Kätkbackåkning". Ibland om det var is på backen föll man av och fick åka "Skivnkälke" ett gott stycke, eller var
Forts. sid. 33.

det att till $\frac{3}{4}$ hamma i en lös snödriva, men
ett friskt liv var det. Se teckning n: 9.

Ett synnerligen kärt nöje för småpojkar (ä-
ven vuxna) var att "kasta snöbollar" när
snön var "kram". S. v. s. lät forma sig i bollar.
Även böser delfoga i denna lek. Vi ställde oss
på 2. led och sökte med bollkastning
driva varandra från angivna platser.
De, som låta sig bortdrivas, voro givet-
vis besegrade. Leken torde vara allmän i
hela vårt Land. Se teckning n: 10. Detta var
några av de många småbarnslekar, som
förekom i mina tidiga pojkar.

Att modern kysste de små, när dom voro
snälla, har ofta förekommit och före-
kommer hos oss. Stundom gned han

näsan och pannan mot barnets näsa och pannan; han sade sig då "Bua" barnet. Obs! Vad det betyder vet jag ej. —

Bland allmogefolk hos oss har ej förekommit att barnen vid avsked kysst föräldrarna; men bland herrskapsfolk Tex. i Prästgården m. f. gagnas det ännu.

G. k. "Roedon" till 2.-3. års gamla barn:—

Vi hava icke gjort skallror av gäskat åt våra småbarn. Vi köpte sådana små marknader för 12 öre stycket i min barndom. Som vora av vit bleckplåt. Inuti vid x var en liten sten, så när man skakade hördes ett skramlande ljud. I motsatta ändan var en visselpipa, så man kunde blåsa en skarp ton. Se teckning s. 14. Ett annat "Roedon" var "Lergöken."

Fortf. sid 35.

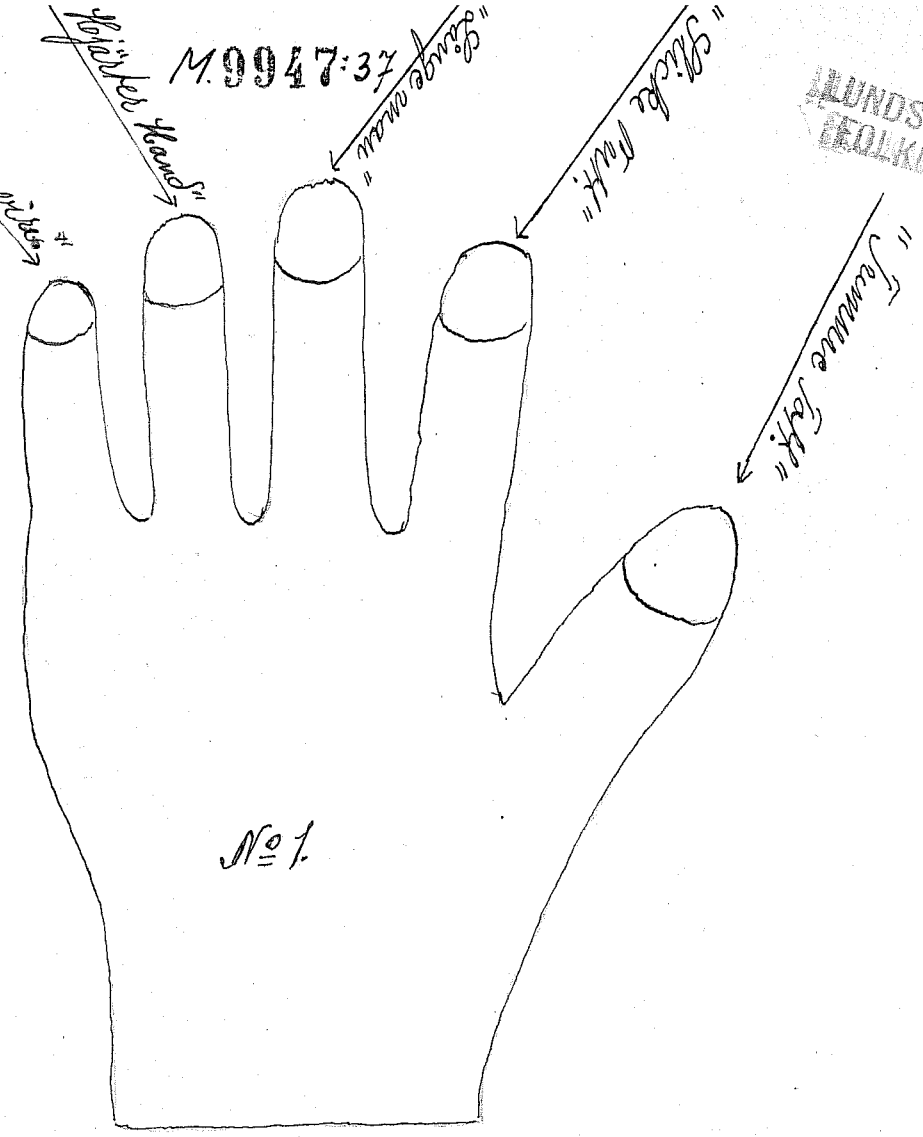
Se teckning n: 12! Hel storlek. Den blåstes vid x
och var försedd med 2. s.k. "Täppelhål", så
man kunde håmma göken.

Ett annat "roedan" var "Sälgpipan".
Den vreds av sälgens bark på våren då
den var i "saven". I stora sälpipor gjor-
des flera "Täppelhål", så det fanns äldre
personer, som blåste fläjtliknande me-
lodier med vacker, vakk ton. "Sälgpipan"
kunde förvaras hela sommaren i vatten.
Liten "Sälgpipa" till små barn, se teckning
n: 13! - Blåstes vid x.

Ett antyckt "Roedan" var en liten "Smurra" av
vassrör; när man blåste vid + smurrade
hjulet, se teckning n: 14! Hel storlek. Obs!
vid 1. gick luften genom ett kort rör till
hjulet. Stolpen 2. var ett hål igenom vid
Så luften kunde komma fram. —

Ett mycket omtyckt "Roedan" för 5-6 års
pojkar var "Tällbössan." Den vreds i ung
hall på våren, då den "savad". Det gällde
att med kniv taga bort ytan ett litet sty-
cke, så kärnan var ren, sen vreds ytan "rätt-
sols" från kärnan, det var rätt svårt, men
intressant. "Tällbössan" färdig att vridas, se
teckning n: 15. N: 16. visar oss "Tällbössan"
färdig i ungefär halv storlek. Till s. k. "Tolken"
gagnades kork, eller hästhuvsvamp, eller blå-
mor, som måste vara våta. Obs! 2. "tolken" i
varje skott. "Tenen" var med "tolken" avpyra-
des var av fur. — Flera s. k. "Roedan"
till småbarn funnas, men vad jag upptäck-
nat giver betygsande exempel huru hel del.

G. W. --- 9.

No 1.

M.9947:37

Höjstens hand

Eile Vikarviken

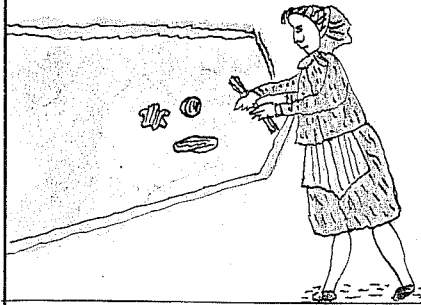
"Sticke lapp"

"Sticke lapp"

"Samma lapp"

M. 9947:38.

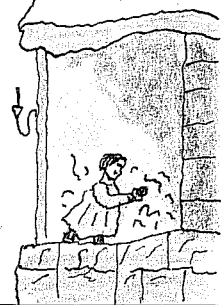
Nº 2. Lillan Bagerka.

Nº 3. Lillan med sin kära "docka."

Nº 4. Lillan lär skriva på spisen.

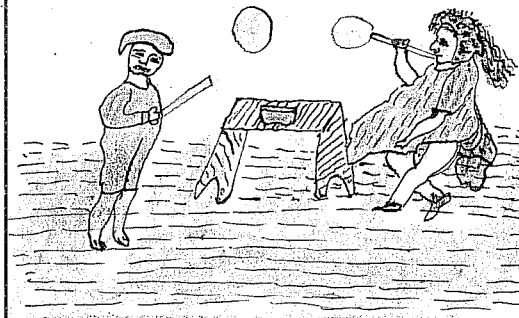
Nº 5. Lillan rogar sig i "Vattenpölen!"

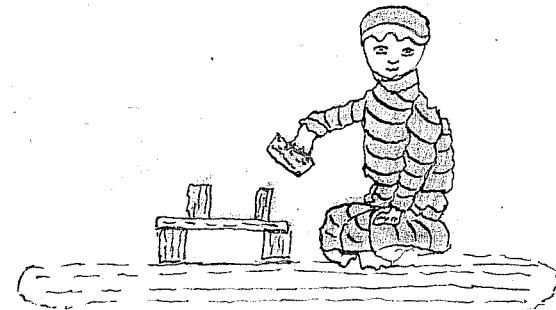
Nº 7. Stora ryfter och lillebrors gunga "Bak."

Nº 6. "Småtinger blåsa Låpbubblor."

Nº 8. Lillan "Bygger hus."

Umskriften är
av en av de
samma
Lillans
teckningar

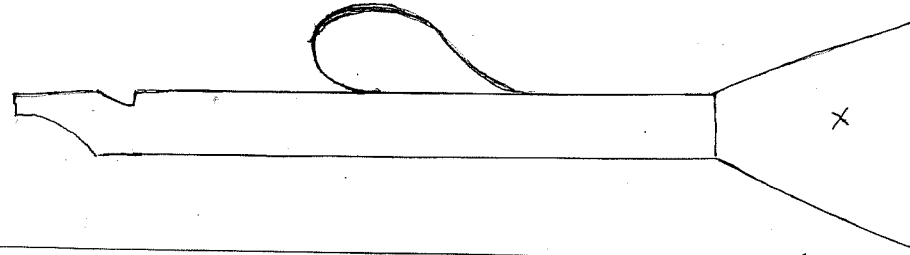
M. 9947:39

№ 10. "Snöbollskrig." Gammal vrinestekning.

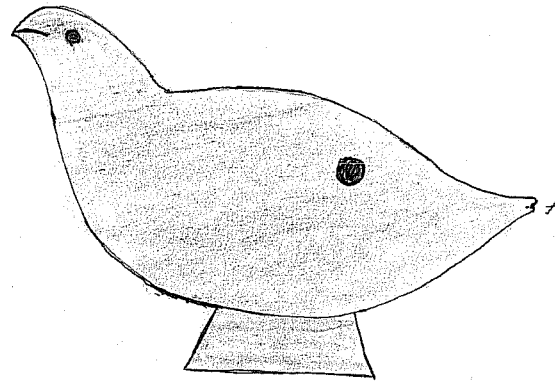

N° 11. "Skramla av Bleckplåt."

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

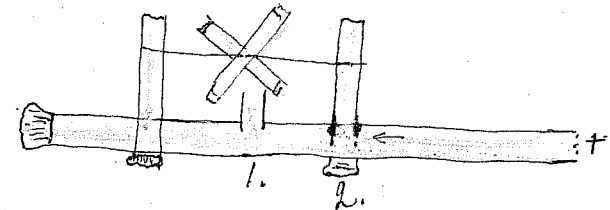
N° 12. "Lergök."

N° 13. Liten "Sälgräpa."

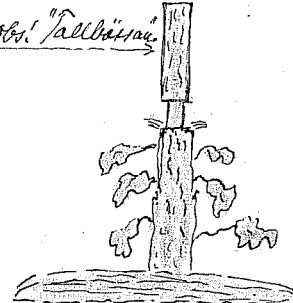

N° 14. "Skurra av vattrör."

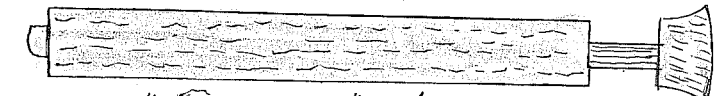
M. 9947:40.

Obs! "Tallbössa"

Form. 57a. 4. 45. 10.000. 2490+

N° 15. "Tallbössa" färdig
vidat.

N° 16. "Tallbössa" i halv storlek.